

melynek megvalósítására teremtette Isten a világot, az emberiséget s benne magát a tépelődő gyermeki vagy ifjúi lelket. Ennek a kornak tehát legjobb nevelési eszköze a történelem, mely az Ó- és Újszövetségen, valamint a kereszténység és benne az unitarizmuson át feltárja azt a nagy tervet, melynek megvalósítására adatott mindnyájunknak az élet.

Ha gyermekeink lelkét fokról-fokra figyelemmel kísérik és tanulmányozzuk, bizonyára fogunk találni olyan időpontokat is, amikor nem tudjuk az itt elmondottakat teljesen igazaknak elfogadni. Lehet, hogy későbben vagy korábban fejlődik gyermekünk lelke, mint ahogyan fennebb jeleztük. Ez azonban ne csüggeszen el minket, hiszen tudjuk, hogy nincs két egyforma, vagy teljesen egy iramban fejlődő lélek. Ha odaadással foglalkozunk gyermekeink vallásos nevelésével, mindig meg fogjuk találni azt az eszközt, amely a legalkalmasabb gyermekeink lelki nevelésére. Kérjünk tanácsot lelkészeinktől, nevelőinktől, hiszen ők sokat tanultak és sokat tapasztaltak, s bizonyára tudnak helyes útbaigazítást adni. Mindenekfölött pedig soha el ne csüggedjünk, meg ne unjuk s le ne becsüljük a gyermekeink lelkével való foglalkozást, mert ez az egyetlen módja annak, hogy őket egy boldogabb és tökéletesebb életre előkészítsük.

Ha a fent vázolt korokon és eszközök segítségével előkészítettük a gyermeket, akkor ráirányoztuk lelkét a helyes célra, s meg is erősítettük, hogy veszélyben meg ne riadjon, kísértések között ne ingadozzon, s balsors csapásai alatt vigaszt találjon. A többi azután már túl esik a mi erőnk határán, ott már átveszi őt tőlünk a legnagyobb nevelő, az Isten, aki néha "a jót éppúgy próbára teszi a rossz által, mint a gonoszat a jóval", de aki mindenkifelett a mi mennyei édesatyánk, s el nem hagyja az ő gyermekeit, ha benne hisznek s parancsolatait követni akarják.

ZSAKÓ ERZSÉBET

MÁRIA VAGY MÁRTA? A NŐ SZEREPE MA AZ EGYHÁZ ÉS A NEMZET ÉLETÉBEN

Vajon van-e közöttünk, aki nem ismeri Mária és Márta történetét? Lukács evangéliumában találhatjuk meg ezt a meggondolkoztató elbeszélést. Jézus járja az országot, szóba áll minden rendű és rangú emberrel, tanít, hirdeti Isten országának eljövetelét, példázatokkal világítja meg mondanivalóját, hogy a legegyszerűbb ember is megértse. S egy faluban egy Márta nevű asszony befogadja házába. Itt is tanít és Mária, Márta nénje, áhítattal hallgatja a Mestert, lábaihoz ülve figyel a tanításra. Márta ezalatt szorgoskodik, igyekszik a kedves vendéget ellátni, néki szolgálni szeretettel és alázattal. Talán ő is odaülne testvére mellé hallgatni a

tanítást, de előbb gondoskodni akar mindenről. Kéri Jézust, küldje testvérét is az ő segítségére. Jézus válasza pedig kissé megróvó: "Márta, Márta, szorgalmatos vagy..., de egy a szükséges dolog s Mária a jobbik részt választotta, mely el nem vétetik tőle."

És évszázadokon át élt a keresztény emberek képzeletében ez a két nőitípus. Ennek a történetnek alapján sokan teszik fel ma is a kérdést: vajon melyik a nagyobb erény? Isten ígéjére figyelve belső lelki életet élni, vagy szorgalmasan dolgozni, szolgálni embertársainkat? Erre a kérdésre próbálok feleletet találni, amikor a nő szerepét akarom megvilágítani mai életünkben.

Engedjék meg, hogy egy kis történeti áttekintéssel kezdjem, hiszen jelenünk múltunkban gyökerezik. Férfi és nő között természetadta különbségek vannak, az élet fenntartásában különböző a szerepük, fizikai, fiziológiai különbségeik meghatározták az évezredek alatt szerepkörüket: a férfit ereje, relatív függetlensége az otthonon kívüli munkára tette alkalmassá, az asszonyt gyermekei gondozása, nevelése az otthonhoz kötötte. Gyengébb fizikai erejét kézügyessége és kitartása ellensúlyozta. Ő a ház körüli munkákat végezte. Mindkét feladatkör nagyon fontos volt és kiegészítette egymást. Voltak korszakok, társadalmak, ahol a nők voltak a vezetők és voltak olyanok, ahol a nőt nem tekintették embernek, csak árucikknek, teljes kiszolgáltatásban élt. Ismét máshol reprezentatív szerepe volt, mintegy dísz a háznak, mint egy csecsebecse vagy élvezeti cikk. Népenként és korszakonként más és más formák alakultak ki, de ha a mi tájainkon maradva visszapillantunk az elmúlt századokra, láthatjuk, hogy nálunk a nőnek meg volt a maga önálló és meghatározó szerepe a családban, mint hitves és mint anya, szép magyar szóval: feleség. Vérmérséklete, rátermettsége szerint legtöbbször egyenlő társa volt férjének, támasza és erőforrása a családnak, gazdaságot vezetett, dolgozott, küzdött vállalva a férfival a család megélhetéséért, amint társadalmi helyzete szerint tennie kellett. Egyesek beírták nevüket népünk történetébe, mint Kanizsai Dorottya, Lórántffy Zsuzsánna, Károlyi Zsuzsánna, Bornemissza Anna, Dukai Takács Judit, mások a névtelenség homályában éltek és dolgoztak, nemes asszonyok és egyszerű jobbágyasszonyok, iparosok feleségei, akiknek munkája építette a mindennapokat s akik nélkül a férfiak nem tudtak volna országot vezetni, csatába menni, kultúrát teremteni, javakat termelni. S ha voltak is a jólétben céltalanul élők, vagy a nyomorba belefásult, elzüllött nők minden időben, a nagy többség munkája beleépült a történelembe.

A XIX. századi polgárosodás vetette fel világszerte a nőkérdést, akkor indul a női emancipációért folyó küzdelem. Megjelennek a szufrazettek, az egyenlőségnek a választójogban kicsúcsosodó jogokért harcoló nők. A mozgalomnak - mint minden mozgalomnak - megvoltak a szélsőségei: egyik oldalon az egyenlőség külső formáit előtérbe helyezők, akik a cigarettázásban, férfias sportok űzésében, politikai szereplésben látták a célt, és a családi otthont börtönnek tekintették, a másik oldalon pedig a minden változással szembeszegülők. De a nőmozgalmak legjobb-

jai a nők kiművelésével, családi feladataik jobb végzésére akarták őket felkészíteni, a tehetséges nők előtt meg akarták nyitni az érvényesülési lehetőségeket s mindenekfelett keresetképesévé tévésük által függetlenséget akartak nekik biztosítani, megszüntetve évszázados kiszolgáltatottságukat. Értelmes, emberi életet akartak maguknak biztosítani ezáltal a nők. S lassan megindult az a folyamat, amely mára nagyon sok mesterség elnöiesedéséhez vezetett: tanítónők, tanárnők, orvosok és ápolónők, tisztviselők, majd mérnökök, kutatók serege bizonyítja, hogy a nők is tudnak hasznos, értékes munkát kifejtetni a közéletben is.

A nőmozgalom kérdéseiről könyvtárnyi irodalom született, a kérdést egy rövid előadásban lehetetlen kimeríteni. Így a továbbiakban az unitárius nőmozgalom kialakulására korlátozom mondanivalómat. Ha ennek eredetét keressük, gyökereit a Dávid Ferenc Egyletben találjuk meg.¹ Az egylet 1885-ben jóváhagyott első alapszabálya már kimondja, hogy az egylet tagjai nők is lehetnek s az egyik alelnököt a nőtagok közül kell választani, majd 1899-től a választmány tagjainak felét a nők közül választják. A felolvasó üléseken gyakran szerepelnek női előadók is. A nőknek az egyháztársadalmi munkába való bevonásában oroszlánrésze van a Dávid Ferenc Egylet akkori titkárának, későbbi püspökünknek, dr. Boros Györgynek, aki cikkekkel, biztatásokkal bábkodott a nőmozgalmunk mellett. Az egylet lapjaként indult Unitárius Közlönyben 1897-ben beindul a Nők Világa című rovat, mely később 7 éven keresztül önálló mellékletként jelent meg. Ebben a háztartás, a gyermeknevelés, divat mellett társadalmi kérdésekről közölnek tudósításokat.

Nőmozgalmunk történetét több korszakra oszthatjuk, az első 1885-től 1910-ig az elméleti viták, az útkeresés kora. Ekkor nyílik alkalmuk megismerkedni az angol és amerikai nők polgárisabb életével, fiatal lányok ösztöndíjjal tanulnak az angliai Channing-House intézetben, ismerkedve az ottani iskolarendszerrel. Ennek a korszaknak vezéregyéniségei Perczelné Kozma Flóra, az unitarizmus apostola, Fanghné Gyujtó Izabella író és Raffaj Irma, Raffaj Domokos lelkész leánya, aki a falusi közösségek kérdéseit veti fel s előfutára a háziipar szervezésére és támogatására induló mozgalomnak. Ebben az időben körvonalazódik egyre tisztábban a cél: a nőknek a családi és a közéleti feladatokra való felkészítése. A nőkérdés talán legteljesebb megfogalmazását dr. Lengyel Dánielné előadásában találjuk meg,² aki 1894-ben kifejti, hogy a nő a család lelke, mint háziasszony és nevelő. Emellett részt kell vennie a közművelődési életben, hogy ismereteit fejlessze, valamint a jótékonyági tevékenységben is. Itt alapvetően kell elfogadni, hogy az árvákat és özvegyeket segíteni kell, a munkaképeseknek pedig munkát kell szerezni. Lányok és bizonyos esetekben gyermektelen asszonyok vállaljanak munkát, ennek érdekében a lányokat keresetképesévé kell tenni, a gyakorlati életben szükséges jogi és pénzügyi ismereteket is biztosítani kell számukra.

Az unitárius női eszményt Perczelné Kozma Flóra után így fogalmazhatjuk meg: "A mai kor követelménye nem a vakon hívó, tudománnyal, haladással nem törődő, alantas munkát végző nő, de nem is a nagyon

emancipált férfias nő, aki eldobja a vallásosságot és a háziasságot, hogy csakis a tudománynak éljen, hanem "ma már szigorúan megkívántatik a nőtől, hogy úgy szellemi téren, mint a házias női teendők között egyformán állja meg a helyét, hogy szükség esetén itt is, ott is egyformán érvényesülhessen."³ Perczelné a vitában kifejti, hogy a nők egyelőre a jogokban akarnak egyenlőséget, de szükséges volna az egyenlőség a kötelességekben is. A mai nők között két kategóriát találunk: az egyiknek ideje és pénze le van kötve a családban és annak gazdaságában, a másik kategória rendelkezik szabadidővel és pénzalapokkal. Az utóbbira várnak a szociális feladatok. Idézi Geöcze Sarolta íróny egyik előadásából a ma is megszívlelendő tanácsot: "Feleslegeink adása kötelesség, nem kegy, alamizna. Ne leereszkedő jóakarattal, ne büszkén, kevélyen adjunk, mert ez a szegényeknek fáj, hanem keresztényi szeretettel és tapintattal. Egy Atya gyermekei vagyunk, minden jóra való, dolgozó ember megérdemli, hogy megalázás nélkül jusson meleg szobához, ételhez, ruhához."⁴

Mozgalmunk második korszaka 1910 és 1932 közt a szervezet kiépítésének a kora. Habár egyes helyeken alakultak elszigetelt Nőegyletek (mint elsőként 1896-ban Medeséren), az Unitárius Nők Szövetsége 1910-ben alakul meg, mint a Dávid Ferenc Egylet szerves része s egyenesen mint egy nemzetközi nőszervezet tagja. Ebben az évben ünnepelte egyházunk Dávid Ferenc születésének 400. évfordulóját, amikor is számos angol és amerikai hittestvérünk keresett fel. Ekkor két angliai és egy amerikai nőszövetséggel közösen alapították meg azt a szervezetet, amely Szabad-
elví Vallásos Nők Nemzetközi Szervezete (IALRW) néven ma is működik. A szépen induló szervezkedést derékbe törte a világháború és az azt követő összeomlás. Csak 1922-ben kezd magához térni nőszövetségünk dr. Boros Györgyné vezetésével, s kezdi kiépíteni vidéki szervezeteit. Ebben az időszakban indul be a régen tervezett Leányotthon is a Kolozsváron tanuló vidéki lányok bentlakásaként. Ez a korszak az, amelyben egymásra találunk az ökuménia szellemében a közös célért dolgozó magyar nőszövetségek, megalakítva a Romániai Magyar Kisebbségi Nők Központi Titkárságát, melynek munkájában az Unitárius Nők Országos Szövetsége komoly részt vállalt. Összehangolt gyűjtési akciók, gyermeknyaraltatások, rendezvények szerepelnek tevékenységükben.

A harmadik korszak 1933-1948 közt Nőszövetségünk virágkorának tekinthető.

A Nőszövetség ekkor önállósodik, kiválik a Dávid Ferenc Egyletből s mint jótékonyági egylet szerepel, mint ilyen, anyagi támogatást kap az akkori hivatalos szervektől is. Ez a korszak a nagy gazdasági válság kora, az elszegényedés, a munkanélküliség növekedése előtérbe helyezi a karitatív, szociális munkát.

Ennek a kornak vezéralakja dr. Mikó Lőrincné Zsákó Aranka⁵, az ő szervezőképessége és ügybuzgósága tette lehetővé sok egyéni kezdeményezés megvalósítását, mint: gazdasági és szövőtanfolyamok szervezése, népművészeti kiállítások rendezése, a torockói varrottások népszerűsítése, minták begyűjtése, lerajzolása, csecsemőgondozói hálózat kiépítése,

gyermek nyaraltatása, s mint mindennek koronája: az Irisz-telepi Unitárius Otthon megteremtése, ahol árvaház, napköziotthon és aggmenház működött. Ekkor alakult meg első leányközépiskolánk, az ipariskola, mely kenyérkereső mesterségekre készítette fel lányainkat.

Mikó Lőrincnét munkájában lelkes tagok serege segítette, a teljeség igénye nélkül említek meg közülük néhányat: Borbély Istvánné, Csató Pálné, Csifó Salamonné, Gál Gyuláné, Hintz Györgyné, Gyarmati Piroska, Kauntz Józsefné, Major Sándorné, Péterffy Gyuláné, Taar Gézáné, Ürmösi Józsefné, Ürmösi Károlyné s még nagyon sokan mások.

Aztán 1948-ban minden megáll, a nőkérdés, a szociális munka hangzatos ígéreték mellett állami kezelésbe kerül, s mint mindnyájan tudjuk, elsovad. A nők az egyházi életben továbbra is részt vesznek ugyan, mint a keblitanácsok tagjai, az ő feladatuk a templomok, gyülekezeti termek karbantartása, díszítése, esetleg szeretetvendégségek házi-asszonyaiként dolgoznak. De a szervezett, állandó munka megszűnik.

A közel félszázados Csipkerózsika-álmából felébredő nőszövetség új helyzetben, új feladatok előtt áll, negyedik korszakának az újjászületés kínjai mellett a teljes megújulást kell hoznia.

Az elmúlt fél évszázad alatt társadalmunk gyökeresen megváltozott. A századelőt még élénken foglalkoztató különbségek ma már jobbára a múltéi - mára a dolgozó nő természetes jelenség. Azonban sajnos a társadalmi és vagyoni különbségek elmosódása kevésbé a "nép felemelkedése", inkább a középosztály elszegényedése és munkába állása útján valósult meg, habár ebben az elmosódásban nagy szerepe van az iskolázottság növekedésének is. A faluközösségek felbomlása, a városba való vándorlás lényegesen csökkentette a látható különbségeket. Ma már természetes, megszokott jelenség a bicikliző, cigarettázó vagy autót vezető nő, sok egyetemi végzettségű nő bizonyítja az élet különböző területein, hogy egyenlő munkát tud végezni a férfikkal. Kenyérkeresői minősége pedig nagyobb függetlenséget biztosít számára.

Ha régen egy férfi el tudott tartani egy családot, ez ma már ritkán lehetséges, a család anyagi helyzete kötelezi legtöbbször a nőt munkavállalásra. Ugyanakkor megváltozott a hagyományos családi munkamegosztás is, egyre több férj osztja meg a háztartás, a beszerzés és a gyermekgondozás gondjait feleségével. Szerencsés esetben a gyermek is bekapcsolódik ebbe a munkamegosztásba.

De tudomásul kell vennünk azt is, hogy a házimunka egyformasága, soha be nem fejezhetősége sem elégíti ki a mai nőt, aki részben teremteni, alkotni akar, másrészt munkahelye kikapcsolódást és emberi kapcsolatot is jelent, amelyre mindenkinek szüksége van.

Összegezzünk: milyen feladatok várnak a mai nőkre?

Legfőbb feladata továbbra is a családhoz köti. Reá vár az otthonteremtés feladata, melyhez háziasságra és végtelen, megértő szeretetre van szüksége. Az otthon az a hely, ahol mindenki megpihen és új erőt nyer az élet harcaihoz, fizikailag és lelkileg egyaránt. Mint a mondabeli Anteus, akit ha földre tepernek, új erőt nyer Föld-anyaival való érintkezéséből.

Úgy kell a megfáradt, csalódott, sokszor elkeseredett embernek új erővel feltöltődnie az otthon melegében, meghittségében.

A család lelke a nő, az anya, reá hárul a gyermekek gondozásának, nevelésének legnagyobb része. A tudomány mai álláspontja szerint a gyermek fejlődésére pozitív hatással van a születés utáni órákban az anyatesttel való érintkezés, s mindinkább vissza akarják állítani ezen a téren a régi, természetes állapotokat. Ugyanígy szükséges a családi viszonyokat is a maga természetességükbe visszaállítani a mai elgépiesedett formájából, ahol a gyermek neve sokszor "hallgass", nevelésére ott a TV és a rádió. Gyermekek és szülők között szükséges az állandó szellemi kapcsolat, a beszélgetés, a személyre szabott mese, az alkotó játék és a családi munkamegosztásban a felelős munkatársává való nevelés. Az otthon szellemi légköre, az ott szerzett élmények döntő fontosságúak a személyiség fejlődésében, az otthonnak kell megadnia azt a szilárd erkölcsi alapot, amelyre majd az iskola építhet. Itt sajátítja el a gyermek az anyanyelvet, itt lesz nemzete tagjává, itt kell megtanulnia zenei anyanyelvét is és mindenekfelett itt kell megtanulnia imádkozni, Istenben hinni és embertársait szeretni. Nemzeti és vallási közösségünk szempontjából talán a legfontosabb kötelessége nőszövetségeinknek, hogy ebben segítse nőinket, akik sokszor ők maguk is nélkülözték ezt az otthont.

A család mellett a munkahely az, ahol nőinknek helyt kell állniuk. Ez biztosít számukra függetlenséget, biztonságot az életben. Ha munkáját szereti s azt fontosnak tartja, ha rendszeres, jó munkát végez, munkatársai megbecsülik és a sikerélmények hozzájárulnak személyisége kiteljesedéséhez, önbizalmat, kiegyensúlyozottságot adnak. Egyéni ambícióit kielégítheti, alkotó munkát végezhet, emberi kapcsolatokat teremthet.

És végül, de nem utolsó sorban, ott van a közélet, ahol a nőnek meg kell találnia a személyére szabott tevékenységi területet. Sok nő marad magára, mert vagy nem találta meg a megfelelő élettársat vagy özvegyen maradt, gyermekei elköltöztek, hozzátartozói elhaltak. Így idejüket nem köti le a család, magányosságukat oldhatják fel azzal, hogy megfelelő közösségekhez csatlakoznak, ahol tudnak valami hasznosat tenni embertársaikért. A jelen korszak egyik fő feladata - mai szóval élve - a civil társadalom kiépítése, azaz kisközösségek teremtése, ahol hasonló felfogású, érdeklődésű emberek tudnak egy-egy közös célért együtt dolgozni, legyen a cél bár lelki épülés, ismeretek gyarapítása, művelődés, alkotás vagy szórakozás, kirándulás vagy összejövétel, ahol jól érezhetik magukat és hasznossá tehetik ismereteiket, tapasztalataikat. Ma már számos egyesület alakult, és mindenkinek lehetősége van abba a közösségbe bekapcsolódni, amely személyiségének, érdeklődésének legjobban megfelel. Tudnunk kell azt, hogy ezek a kisközösségek nagy szerepet játszanak nemzeti sajátosságaink megőrzésében, azonosságtudatunk fejlesztésében, erősítik öntudatunkat és segítenek a fennmaradásban.

Ahhoz, hogy ezek a kisközösségek kialakulhassanak és jól működjenek, személyiségünket fejlesztenünk kell, nagyobb nyitottságra, türelmes egymásrafigyelésre, a másság elfogadására van szükség, emellett meg

kell tanulnunk beleélni magunkat a más helyzetébe is, azaz fejlesztenünk kell empátia-készségünket, hogy egymáson segíteni tudjunk. Soha ne feledjük, hogy kötelességeink vannak egymással szemben, s csak ezeknek teljesítése adhatja meg azt a lelki békét, melyre mindnyájunknak szüksége van.

Újrainduló Nőszövetségünk is egyike ezeknek a közösségeknek; keretében szakcsoportok működnek, összeszokott, egymásra számító és egymást támogató asszonyokból. Tevékenységi területünk nagyon széles és négy fő irányban folyik: lélekápolás, szervezés, szociális és gazdasági irányban.

Lelkünk ápolására, szellemi gazdagságunkra szolgálnak összejöveteleink, melyeket imával, énekkel, áhítattal kezdünk. Ezután következik feladataink megbeszélése, ismeretterjesztő előadások meghallgatása, esetleg szavalat, majd tea és sütemény felszolgálása, tombola. Nagy szerepe van a közösségi szellem kialakulásában a teázás közbeni szabad beszélgetéseknek, ismerkedéseknek.

Szervezetünk erősítésére kapcsolatot teremtünk vidéki egyházközségeink nőszövetségeivel, találkozókat szervezünk egymás munkájának megismerésére. Alapelvünk, hogy minden nőszövetség önálló egység, feladatait saját maga állapítja meg a helyi sajátosságoknak megfelelően. Így egyesek a közművelődésre összpontosítanak, mások kézimunkáznak, szegényeket, öregeket segítenek. Sok függ a helyi asszonyok kezdeményező-képességétől és kitartásától. Példamutató a kénosi tiszteletesasszony munkája, Kiss Domokosné Lókodon öregotthont hozott létre és működtet. A sepsiszentgyörgyi és az udvarhelyi asszonyok a templomépítés érdekében dolgoznak, a brassóiak otthont teremtettek maguknak, Petrozsényben a templomot díszítették fel, s még sorolhatnám a példákat. Meg kell azonban jegyezni, hogy amiként a múltban, úgy most is ott van tevékeny nőszövetségi élet, ahol van egy-egy kezdeményező, buzgó asszony, aki személyes vonzeróval bír, akire hallgatnak, függetlenül attól, hogy az illető papné, pedagógus vagy csak természetes intelligenciával és unitárius öntudattal megáldott egyszerű ember.

Napjaink rákfenéje a gazdasági hanyatlás, a munkanélküliség és az általános elszegényedés mellett az elidegenedés, a magányos emberek, elsősorban az öregek számának növekedése. Ezért egy fő feladatunknak tartjuk a szociális kérdések orvoslását. Segélyező bizottságunk először a külföldi segélyek elosztásában segített, majd ezek elapadásával igyekszik saját erejéből ruhaneműt gyűjteni s azt a rászorulóknak kiosztani. Anyagi alapjainkból élelmiszert vásárol és segélycsomagokkal keresi fel az öregeket, betegeket. Orvosi rendelők az anyanyelven adott orvosi tanácsok mellé gyógyszereket is oszt, a lehetőségek szerint.

A szociális munka hatékonyabbá tételére egy svájci szemináriumon való részvétel után tanfolyamot szerveztünk s a résztvevők javaslatai alapján szándékunkban áll felmérni a szükségleteket, valamint a segítségre kész erőket. Kidolgozott kérdőíveinknek számítógépes feldolgozását tervezzük. Szeretnénk szociális-gondozói hálózatot kiépíteni s azt önfenn-

tartó gazdagsági vállalkozássá fejleszteni. Ebben a munkában azonban általános összefogásra volna szükség ökumenikus alapon, melyhez testvérszervezeteink együttműködő segítségét is kérjük. Ebben a munkában alapelvünk marad: az öregeket, betegeket, árvákat segítenünk kell, a fiataloknak pedig munkalehetőséget kell teremtenünk.

Nagy gondunk az anyagi alapok előteremtése. Igyekszünk rendezvényekből, adományokból pénzt gyűjteni, emellett kézimunkaköreink dolgoznak, részben templomaink díszítésére, másrészt ajándékokat készítenek külföldi testvéregyházközségeknek, melyekért rendszerint adományokat kapnak viszonzásul. Ugyanakkor köreink igyekeznek a hiteles népművészetet ápolni, fejleszteni, hogy felkutatva a helyi hagyományokat, az ízlést fejlesztve szép kézimunkákat készítsenek asszonyaink, úgy a templomok, mint az otthonok díszítésére. Ebből a célból már másodszor rendeztük meg kézimunkatanfolyamunkat, ahol iparművészek, néprajzosok igyekeztek rávezetni a hallgatókat a tiszta forrásokra, ezzel is segíteni akarjuk nemzeti sajtóságaink megőrzését.

Legnagyobb gondunk azonban a nőszövetségek előregedése. Munkánkban elsősorban az idősek, a nyugdíjasok vesznek részt, azok, akik még gyermekkorukban rendszeres vallásoktatásban részesültek és még ismerték a közösség erejét. A középnemzedék nem érzi a meg sem ismert közösség hiányát, s nem kapcsolódik be a munkába, ritka kivételektől eltekintve. Részben elfogadható húzódozásuk, mikor hivatali elfoglaltságukra s otthoni kötelezettségeikre hivatkoznak, de tudnunk kell azt, hogy aminek az ember szükségét érzi, arra talál időt, minden nehézség ellenére. Így látnunk kell azt, hogy sajnos az érdektelenség áll a jelenség mögött. Ezért nőszövetségünk támogat minden olyan akciót, ami az ifjúság felé fordul, mert egyházunk és nemzetünk jövője az ő kezükben van. Ezért támogattuk a szórványban élő gyermekek nyári táborozását is.

Eddigi tapasztalataink igazolják azt, amit külföldi barátaink is mondtak, hogy legjobban kis csoportokkal lehet dolgozni, ahol barátságok szövődnek a hasonló érdeklődésű emberek között, akiknek életségükkel válik a közös munkában való részvétel, oldja magányukat, fogékonyvá válnak egymás bajai iránt s ezáltal derűlátóbban tekintenek saját problémáikra is. Kölcsönösen segítik egymást, s ezzel örömet szereznek egymásnak s maguknak, hiszen örül az, aki kap, kétszeresen örül az, aki tud adni. Ez emberségünk elmélyülésével nemzetünk és egyházaink érdekét szolgálja, hiszen a kis közösségek könnyebben mozgosíthatók a közös, nagy célokért. Ezért is tartotta a diktatúra veszélyeseknek ezeket.

Így látom, és talán mondhatom, hogy így látjuk mi a nők szerepét ma az egyház és a nemzet életében. Nőszövetségünk mai célkitűzései ezekhez a feladatokhoz igyekeznek felnőni. De ahhoz, hogy nőink az élet viharaiban megállják helyüket, elsősorban erkölcsi tartásra, mély hitre és embertársaikhoz közeledni tudó szeretetre van szükségük. Ha elfogadjuk Jézus tanítását, hogy életünk célja a tökéletesedés - már pedig unitárius életségünknél ez egyik alappillére - akkori gyakori önvizsgálattal, magunkbaszállva kell keresnünk a lelki megtisztulásra és újjászületésre

vezető utat, hogy Istennek méltó munkatársai legyünk az ő országának építésében itt ezen a földön. Máriaként kell elmélyednünk és figyelni a tanításra, mikor annak van az ideje. A jézusi szeretetet-parancs szellemében kell felebarátainkhoz közelednünk, ám hitünket cselekedeteinkkel kell bizonyítanunk, mert Isten országának építése munkát jelent, fáradhatatlan, kitartó munkát, Mártaként kell szorgoskodnunk embertársaink szolgálatában. Önmagunkkal szemben igényeseknek kell lennünk, csengjen fülünkbe és váljon vérünké Váci Mihály örökszép verse: Nem elég, még nem elég, több kell!

S ha munkánkban kudarcok, csalódások érnek, ha hitünk erős, akkor Márta erőt nyer Máriától, a hit és a cselekedet szerves egészbe kapcsolódik. A mi válaszuk tehát a címben feltett kérdésre csak az lehet, hogy nem szabad szembeállítani e kettőt! "Mária és Márta egymásnak kiegészítő része; az elmélyülő elmélkedés és a szolgáló szeretet egymásnak testvére, egyik a másik nélkül mit sem ér."⁶

Nekünk egyszerre kell lennünk Máriáknak és Mártáknak!
Ehhez kérünk Istentől erőt és kitartást!

Jegyzetek:

¹ Zsakó Erzsébet: *Az unitárius nőmozgalom kialakulása és a női eszmény fejlődése*, In Keresztény Magvető 1992, 31

² *A nő feladata a családban, társadalomban és a közpályán*, In Unitárius Közlöny, 1894, 54

³ *A Dávid Ferenc Egyet és a Nők Világa*, In Unitárius Közlöny 1904, 211

⁴ *Budapesti jótékonyosság*, In Nők Világa 1905, 2

⁵ Zsakó Erzsébet: *Dr.Mikó Lőrincné Zsakó Aranka*, In Keresztény Magvető 1989, 41

⁶ Dr. Kovács Lajos: *Részvétel az evangélium ügyében*, 191.

PÁLFI DÉNES

A TEMPLOMLÁTOGATÁS FOKOZÁSÁNAK IDŐSZERŰ KÖVETELMÉNYEI

Még csak teológiára készülő középiskolás voltam, amikor az egyik református lelkész ezekkel a szavakkal "bátorította" bennem a - mi tagadás - sokszor szárnyszegett, törékeny lendületet: "A mi munkánk annyi, mint kosárral vizet hordani!" A későbbiek során, amikor nemegyszer a többnyire üres templompadoknak prédikáltam vagy hideg, néma falakon tört meg imádságom, keserűen, lemondással értettem egyet az említett lelkésszel, mert úgy éreztem, hiábavaló a munkám, sziszifuszi igyekezetem, hisz a